

F R A G M E N T A

Konstantin Nettekoven

FRAGMENTS

een poging tot roman

BRAVENEWBOOKS

Brave New Books is een samenwerking tussen Singel Uitgeverijen,
bol.com en Mijnbestseller.nl.

Eerste editie februari 2014

Deze editie november 2015

Copyright © Konstantin Nettekoven

Omslagontwerp en foto's Konstantin Nettekoven

ISBN 978 94 021 1698 4

www.bravenewbooks.nl

ter nagedachtenis aan mijn vader
H. J. Nettekoven (1928-2006)

In essentie is elke moderne vertelling op zijn eigen manier een spookverhaal. Ik weet niet meer wie dat zei of waarom – in welke context – het gezegd werd, maar vannacht, badend in mijn zachte melancholie, – in mijn eigen kleine context – denk ik dat er een zekere waarheid in zit. Overal monken de geesten van het verleden en zingen sirenen hun verleidelijke (soms stille) liederen van wat ooit was of scheen te zijn. Ieder van ons worstelt met de hersenspinsels die ons uit het verleden toegewaaid komen, ritselend, als dode bladeren, terwijl we in het openluchttheater van ons geheugen met oude, vanuit half vergeten kelders opgerakelde meubels zo zorgvuldig mogelijk de reconstructie van wat was, wat is, of eventueel wat zelfs nog moet komen op gang zetten. Aan onze eenzame opvoeringen, (af en toe een voorbijganger

die, omdat hij het stuk of een onderdeel van het stuk herkent, even halt houdt) aan onze woorden en onze mise-en-scène kleven onvermijdelijk ontelbare fragmenten van vorige sprekers, vorige scenario's en vorige decors.

Als lakens liggen zij die voor ons waren (of zij die ons voor waren) over de rekwisieten in de ondergrondse opslagplaatsen. Verwijderen we die lakens om deze of gene stoel te testen, de ene of andere la te openen, de bruikbaarheid van wat daar voor ons ligt te testen, trekken we onvermijdelijk aan de zielen die anderen achterlieten – zielen die zich vanaf dat moment blootstellen aan onze oneindige interpretaties en onze hersenspinsels tegelijkertijd streng in toom houden; ons evenzeer provoceren als een zeker exorcisme op ons, de nakomelingen die zich op hun beurt ook aan *hen* blootstellen, uitoefenen.

Als kleine K. heb ik me vaak voorgesteld hoe ik mijn prachtige vader in zijn slaap zou wurgen.

Tot ik een jaar of twaalf was sliepen hij en ik in één

en hetzelfde bed. Ontelbare nachten heb ik naast hem wakker gelegen om de bijna komische hulpeloosheid van zijn oude, slapende gezicht, (zijn grote neus die steeds naar beneden kromde als hij te lang op zijn zij lag), in me op te nemen, luisterend naar zijn ademhaling, het kloppen van zijn hart, de apocalyptische, de wereld afranselende regen daarbuiten, achter het raam, en de verre bommenhagel die uit zijn buik opsteeg. Denkend aan mijn liefde voor hem, zijn liefde voor mij; fantaserend over de brandstichtingen, zuiveringen of andere geweldpraktijken die als ik groot zou zijn uit deze wederzijdse liefde zouden voortvloeien.

Een tweede confessie: Wanneer ik me zijn dood voor de geest haal, en ik bedoel daarmee zijn laatste uren; zijn sterven (er is geen sprake van een doodsstrijd: Mijn vader was het vechten op dat punt al lang voorbij), dan beeld ik me effectief in dat hij door iets gewurgd werd – niet zozeer de handen van zijn zoon, zoals de zoon dat al die jaren zo graag had gezien, maar iets intern, iets parasitair dat in zijn lichaam altijd al aanwezig was maar door zijn gastheer tot op

het allerlaatste moment onderdrukt werd: Een verantwoordelijkheidsgevoel, een geweten.

Wat zijn laatste gedachten waren, liggend in dat volstrekt onpersoonlijke bed in een onpersoonlijke ziekenhuiskamer die al dan niet uitkeek op een onpersoonlijke tuin, beschenen door een onpersoonlijke zon of bezwaard door onpersoonlijke regenwolken, wiens naam of welk laatste woord hij op de lippen had, zal ik nooit weten. Het enige dat ik kan reconstrueren of wat ik me kan inbeelden, is de pijn die hij zonder twijfel kende.

Hij weigerde te eten. Zelfs het vloeibare voedsel dat hem met een infuus toegedeeld werd mocht niet baten. In zekere zin deed mijn vader datgene waar ik zelf omwille van hem een half leven lang van droomde en wat ik omwille van hem anderzijds maar nooit kon doen: hij pleegde zelfmoord. Zijn lichaam wilde niet meer en ook zijn al lang geleden uitgebluste geest hield het na al die jaren eindelijk voor bekeken. De steeds zo hoog in het vaandel gehouden *Triumpf des Willens* was weg.

Hij heeft de wereld niet meer heel gezien, zijn grote

droom van een sterk, trots en schitterend Europa niet in vervulling zien gaan; de droom van een sterke, trotse en schitterende zoon niet in vervulling zien gaan.

Waar de reis naartoe gaat, vraagt de man.

Zijn stem klinkt zachter, vriendelijker dan ik me had voorgesteld en de vraag wordt – ook dat verrast me – in alle eerlijkheid gesteld.

Hoewel ik eigenlijk geen enkele zin heb in het zoveelste teleurstellende gesprek met het zoveelste teleurstellende individu, (ik reken mezelf nota bene tot een van hen; de teleurstellende individuen – van alle teleurstellende individuen stel ik mezelf zonder twijfel nog het meeste teleur) (of noem ons *gestaltes*, ik kan namelijk niet eens met zekerheid zeggen of ik zelf wel een welomlijnd individu ben, laat staan of anderen dat zijn) en ik – de gestalte ik – in principe gewoon alleen gelaten wil worden – niets dan alleen met mijn teleurstellende zelf en de teleurstellende samenklontering van allerhande onzin dat mijn vermolmd leven is – antwoord ik toch op zijn

vraag: Berlijn. Daar brengt het spoor me heen. Vannacht, althans, voorlopig. Naar die schroothoop van de geschiedenis die niet teleur kan stellen, of *mij* niet teleur kan stellen, omdat ik geen enkele door haar in te lossen verwachtingen heb. Ik ben de verwachtingen naar de wereld en haar geschiedenis toe voorbij, net zoals de wereld en haar geschiedenis haar verwachtingen naar mij toe voorbij is.

Berlijn... Waarom Berlijn? Hijzelf reist verder naar Brussel, laat hij weten.

Omdat ik, in het kort, de weg kwijt ben. Zeg maar gerust, als we dan toch op de trein zitten, dat ik ontspoord ben. Het is een cliché, goed mogelijk, maar toch waar. Ik moet nergens heen, word door niemand waar dan ook opgewacht of gemist en heb, als ik het al ooit had, geen thuis meer om naar terug te keren, tenzij binnenin mijn hoofd, dat zichzelf steeds weer opnieuw teleurstellende toechthol (hoewel ik me ook daar steeds minder in thuis voel, daar is het namelijk als woninkje te teleurstellend voor: Het regent binnen, het behang vervelt, de tafels en stoelen en de rest van het meubilair is met de

jaren half vergaan en het ruikt er naar stof en schimmels). Ik ben, als ik dat zo zeggen mag – als het enige zin heeft om het zo te zeggen – als het überhaupt enige zin heeft om wat dan ook te zeggen – de schaduw van een virtueel dwaallicht dat zichzelf heeft teruggevonden – *schijnbaar* heeft teruggevonden – aan het einde van een dwaalspoor, – een ogenschijnlijk einde van een ogenschijnlijk dwaalspoor – en ik wil met mijn hoofd keihard tegen die verdomde bakstenen muur die voor me staat kloppen, mijn geest eraan stukschuren en mijn ziel – zo ik een ziel heb – afwrijven aan een ander, zo dood mogelijk artefact, waarmee ik bedoel: een ander dan die teleurstellende gestalte “ik”, en mezelf – mijn individualiteit; mijn gestalte – finaal de vergetelheid in laten tuimelen. Daarom Berlijn...

Dat ik zwijgzaam ben, valt hem op. Zijn tanden fonkelen terwijl hij het zegt. Hij is tevreden met het feit dat hij vannacht een oordeel over iets mag en kan vellen; zijn bolle wangen glimmen van genot.

De man heeft zich enkele uren geleden in het station

van Warschau bij mij in de cabine neergezet, meteen bij het vertrekken van de trein de ogen gesloten, het reeds half slapende kind weggestopt, de mond geopend, zijn darmkanaal stilletjes van zijn belastende, naar gefrituurde uien stinkende lucht geleege en was daarna, alsof beneveld door zijn eigen zoetige pollutie, in slaap gevallen nog voor de trein goed en wel de stilte van de buitenwijken uit was.

Omdat ik honger had – ik had, merkte ik, sinds vanochtend niets gegeten – nam ik de voorverpakte appeltaart die ik eerder in Krakow had gekocht uit mijn tas en nam een hap van het industriële, zich schaamteloos als *Szarlotka* uitgevend uitwerpsel.

Terwijl ik op de slechts langzaam wekende, naar chemische appel smakende spons kauwde liet ik mijn blik door de cabine slenteren. Ik bestudeerde mijn schoenen (die, zo viel me op, plots tien keer ouder en versletener waren dan ik dacht dat ze waren); mijn bagage met daarin wat kleren en een stuk of zeven boeken (mijn eigen onvoltooide manuscript van dat onmogelijke boek dat ik sinds

meer dan een jaar probeerde te schrijven en de verschillende achtergelaten notities van mijn vader en Rerberg niet meegerekend); mijn handen (met mijn kromme vingers met onverzorgde nagelriemen die ik van kinds af aan al haatte); de muffle en bouwvallige treincoupé (die me net vanwege zijn vervallen toestand best wel beviel) en tenslotte de witte, in het schijnsel van de lampjes boven hem bijna lumineuze gestalte van de in de zetel schuin tegenover me ineengezakte en in een diepe, haast comateuze slaap verzonken man en het kleine lichaampje van wat vermoedelijk zijn hooguit achtjarige dochter was, dat half achter hem weggedoken (eveneens met open mond) lag te slapen.

Hij was werkelijk van een hallucinante, weerzinwekkende omvang – bovenmenselijk, bijna. Zijn veel te kleine, knellende, eierschaalwitte maatpak onderstreepte zijn sowieso al karikaturale verschijning en het leek wel alsof hij regelrecht uit een of andere vergeten film van Fellini was gestapt. Zijn te korte broek, waarvan de zoom boven zijn

goedkope sportschoenen en bordeauxkleurige, opgetrokken sokken uitkeek, wiegde eensgezind met zijn piramidevormige hoofd dat in het verzakte, op Engelse pudding gelijkende vet waarop het steunde leek te willen verzinken, op de cadans van de gezapig rammelende trein. Een gouden ring knelde zijn bleke, worstachtige maar uiterst verzorgde linkerringvinger. Zijn fijne, rozige lippen glommen van het verorberde vet en de blonde dons die op zijn bovenlip groeide blonk, net zoals zijn rimpelloze voorhoofd, al even vettig in het honingachtige licht dat zich zwakjes over hem uitgoot.

Uit zijn gapende mond steeg een merkwaardig geluid op, een soort van klaaglijk geborrel, als van een in zijn maag gevangengehouden dier dat met alle macht voor zijn vrijheid vecht.

Het blonde meisje verroerde al die tijd geen vin.

Ook nu slaapt ze, met haar hoofdje tegen zijn lauwe vet aangedrukt. Mogelijk heeft hij haar met een dosis alcohol gedrogeerd, zoals mijn vader dat negenentwintig jaar geleden ook bij mij moest doen (of niet moest doen, maar toch deed).

De man is vrijwel meteen na onze introductie van wal gestoken over de afgrond waar we allemaal op afstevenen. Europa zoals we het kennen, zegt hij, (en ik kan niet goed nagaan of de treurnis waarmee hij zijn platitudes verkondigt oprecht is of geveinsd), is aan zijn einde toe.

Ik weet waar hij van spreekt, dat kan hij aan me zien; ik zie er namelijk uit als iemand die nadenkt. De euro als eenheidsmunt heeft met het debacle in Griekenland zijn laatste loodje gelegd, alleen is dat in Brussel nog niet helemaal doorgedrongen. Of het is er wel doorgedrongen, maar het is te laf om haar falen toe te geven. Daarna was het Cyprus dat eraan moest geloven. Nog zo'n land dat uiteraard niet eens tot de Unie had toegelaten mogen worden. Spanje en Ierland houden ondertussen nauwelijks het hoofd boven water en zelfs in Frankrijk wordt de situatie langzaam penibel, wat niet verwonderlijk hoeft te zijn als je een halfwassen socialist als regent hebt. En wie zal zeggen welk land zo meteen aan de beurt is? Het is niets anders dan een ketting van tikkende

tijdbommen. Elk land een mijn die op de misstap zit te wachten en ons allemaal de benen van onder het lichaam zal blazen. Zelfs ons Duitsland gaat er niet eeuwig aan onderuit kunnen als we nog veel langer met de Euro blijven heulen. Binnen dit en tien jaar, jongen – nu last de man een korte pauze in om duidelijk te maken dat hij naar de juiste woorden zoekt; – ik weet niet wat er gaat gebeuren, maar *fraai* zal het vast en zeker niet zijn, nee... Maar hoe kan het ook anders, met al die profiteurs en armoezaaiers die we zomaar het land laten binnenstromen, om overigens niet eens op zoek te gaan naar werk, maar gewoon om van ons veel te vrijgevege systeem en ons zuurverdiende belastinggeld te profiteren? Dienen onze christelijke waarden er werkelijk voor om door (met alle respect) ondankbare en achterwaarts denkende Moslims overspoeld te worden? Mensen die a propos niet eens onze taal willen leren, maar in ruil daarvoor wel splinternieuwe moskeeën ter beschikking gesteld krijgen om nog wat meer hun Allah en Mohammed te bedanken voor wat, opnieuw, alleen maar de

gulheid en goede wil van het de Europeaan is. Een goede wil waarmee we onszelf langzaam maar zeker de das om doen. Juist? We laten langzaam maar zeker onze humanitaire waarden en ons erfgoed overrompelen door mensen die het niet weten te appreciëren, die niet assimileren. Maar als je dat zegt, ben je meteen een racist. Nou, goed dan.

De man braakt zijn populistische krantenknipsels met zoveel smaak uit dat ik opnieuw het gevoel niet kan afschudden dat hij ervan *geniet* om zijn oordeel te vellen – om eigenlijk welk oordeel dan ook over welk onderwerp dan ook te kunnen vellen. Zijn kortzichtigheid reikt net ver genoeg om te weten dat het zijn morele, pseudochristelijke plicht is om een ernstig en wat droevig gezicht op te zetten terwijl hij niets anders dan zijn eigen loflied zingt.

Maar u bent dus schrijver?

Met zijn tong bevochtigt de man zijn rozige, glimmende lippen.

U dacht misschien dat ik sliep, zegt de man, maar ik wilde u vooral niet storen. Ik heb u een tijdje met een oog gadegeslagen, ik hoop dat u me dat niet kwalijk

neemt. Ik heb u klaar en duidelijk zien schrijven.

Ik lieg. Of lieg half, in een poging een verder gesprek te vermijden (ik heb geen zin meer in gesprekken) (gesprekken zelf hebben geen zin meer).

Aantekeningen, herhaalt hij. Over?

Vanalles en nog wat, zeg ik. In een tweede poging een verder gesprek te vermijden. Ditmaal met wat meer succes.

De man knikt glimlachend, haalt daarbij zijn stoffen zakdoek boven om met veel kabaal zijn neus te snuiten. Aan de kleur en vorm van de zakdoek te oordelen niet voor de eerste keer deze nacht: gelige, korstige vlekken kleven aan de stof. Hij laat zich comfortabel onderuit zakken en laat daarbij zijn in elkaar gevlochten vingers op zijn buik rusten. De slaap van het meisje schijnt onverstoorbaar te zijn.

Mooi, niet? Dit land...

Ik volg zijn dikke vinger en kijk opnieuw naar buiten. De samengebalde formatie aan vaalwitte wolken komt langzaam dichterbij, duidelijk sneeuw belovend. In de verte glinstert sporadisch een dorpje. De man zucht melancholisch, alsof hopeloos verliefd

op de in duisternis gehulde, langzaam verdwijnende velden, dorpjes en schijnbaar nergens heen leidende wegen. Het blauwe zwaailicht van een ambulance flakkert voorbij, maar dat schijnt hij niet waar te nemen.

Ik heb me altijd al voor uw vak geïnteresseerd, gaat hij verder, terwijl hij zijn hoofd op de lobben van zijn hals laat rusten en met zijn steeds dwazer ogende melancholiegezicht het raam uitkijkt.

Even is het stil, afgezien van het sporadische ploffen buiten. Ik weet dat hij op replek wacht, een uitnodiging van mijn kant om verder te gaan, maar ik wil niet dat hij verdergaat: ik wil dat hij voor de rest van de reis gewoon zijn nu al afschuwelijke mond houdt.

Mijn zwijgzaamheid stelt hem teleur, ongeduldig laat hij zijn duimen over zijn buik roffelen.

Terwijl buiten de sneeuw die al dagen in aantocht was zacht begint te stuiven gaat hij plichtsbewust (alles aan hem is plichtsbewust) verder: Men komt niet dagelijks belezen mensen van uw leeftijd tegen, zegt hij voorzichtig. Men komt hoe dan ook niet erg

veel belezen mensen tegen, laat staan belezen mensen van uw leeftijd. Hoogst opmerkelijk. De meesten van uw generatie houden zich liever bezig met... ja, waarmee eigenlijk? Met niets, in feite. Minder dan niets, zelfs. Hét niets, zou je kunnen zeggen. Ze hangen maar rond, zitten hun tijd te verdoen achter hun elektronische hypnoseschermpjes of zitten zich ergens klem te zuipen, wachtend om 's avonds de straten af te dwalen en in één of andere smerige danskroeg te eindigen, waar ze muziek spelen die je de hersenen instampt en waar geen zinnig mens naar kan luisteren zonder eerst god weet welke drug te consumeren. En ik weet waar ik het over heb, geloof me, ik heb namelijk een zoon van ongeveer uw leeftijd, misschien iets jonger. 'n Stuk onbenul is het, eerlijk gezegd. Is het niet erg dat een vader dat over zijn eigen kind moet zeggen? Maar het is nu eenmaal zo. Die jongen heeft geen doel, geen toekomstplan, geen moraal, heeft niet één van zijn studies afgemaakt. Illusies heeft 'ie, dat wel, denkend dat de wereld hem vroeg of laat met schatten zal overladen. 't Is een jongen die eigenlijk

net zoals alle anderen van zijn leeftijd is geworden, namelijk een profiteur. Ondanks al mijn pogingen om van hem wat te maken. Mijn God, als ik terugdenk aan mijn tijd...

(Met de droeve blik van een hond laat hij – plichtsbewust – wat verloren is gegaan de revue passeren.)

U ziet me er een artistiek begaafd man uit, dus ik stel u de volgende vraag, wetende dat u het met het belang ervan eens zal zijn: Wie is er vandaag nog begaan met de sensitiviteit van de hogere kunsten; van werkelijke cultuur? Kan u me dat zeggen? Wie neemt er nog de tijd een museum binnen te stappen, bijvoorbeeld – en ik bedoel een wérkelijk museum en niet een of andere digitale versie op het internet? Mensen van uw leeftijd? Wie bezoekt nog zijn nationale schatten, zijn cultureel erfgoed? Wie, van uw generatie, luistert bijvoorbeeld nog naar klassieke muziek? Geen levende ziel, toch? Daar moet u zelf nogal wat onder lijden, niet, wanneer u met uw leeftijdsgenoten opgezadeld zit? Als denker?

Het is leefbaar. Dat was alles wat ik als denker weet

te zeggen, als denker. Bij uitgekotste trivialiteiten weet ik nooit goed hoe te reageren. Daarom, onder andere, wil ik hem eigenlijk zeggen, dat ik altijd zo zwijgzaam ben. Maar ik zeg het niet. Ik zwijg, plichtsbewust.

De man kijkt de nacht in. Treurnis en de aanschijn van contemplatie.

Het kind slaapt.

U hebt, neem ik aan, ook geen andere keuze, mijmert hij alweer voor zich uit, dan lijdzaam toe te zien wanneer de rest van uw generatie ons en u, stuurloos als ze zijn, meegesleept door valse gidsen en popiconen, langzaam naar de afgrond meesleurt. Wat kunnen we er ook tegen beginnen? De katastrofale toekomst staat al vast. En ik zal u zeggen waarom ook: omdat de generatie die deze toekomst als het ware hoort te verzekeren niet meer weet waar ze de waarborg vandaan moeten halen. Omdat uw generatie in zijn wezen fundamenteel onzeker is. Nihilistisch, zelfs. Ze trekken zichzelf het tapijt van onder de voeten en klagen daarna dat hun achterste onder de blauwe plekken zit.

Daarbij is het hun plicht zichzelf in toom te houden, te bezinnen, hun verstand eindelijk te gebruiken en stil te staan bij wat ze allemaal riskeren te verliezen. Hetzelfde geldt voor onze politici. Mijn generatie heeft te hard aan de toekomst gewerkt, te hard moeten zwoegen, te veel ellende gekend om die toekomst zomaar weg te schenken aan mensen die er geen enkele blijf mee weten. Niet alleen weten ze niet te appreciëren wat ze hebben, maar ze schijnen zich ook geen enkele voorstelling meer te kunnen maken van de moeilijke processen en beslissingen via welke wij onze huidige welvaartstaat wel verkregen hebben. Wat we missen is ruggengraat. Stabiliteit. Trefzekerheid. Zelfrespect. Trouw. Algemene bezieling en standvastigheid. Moraal, zeg maar. Maar dat moet ik u allemaal niet uit de doeken doen, dat weet ik, u weet duidelijk wel waarover ik spreek.

Om een lang verhaal kort te maken: We stevenen op een moreel en cultureel bankroet af, zoveel is zeker – als we er al niet middenin zitten.

Maar laat ons over andere zaken praten, ik kan het

allemaal al lang niet meer zien of horen. En daarbij; dit zijn *uw* verantwoordelijkheden, niet die van mij. Ik heb mijn plicht gedaan, mijn steentje bijgedragen. Nu is het aan de toekomst om zichzelf opnieuw op het juiste spoor te brengen, met of zonder hulp van de vorige generatie.

Opnieuw is het enige tijd stil. En opnieuw maak ik geen aanstalten om datgene te zeggen wat ik op dit moment denk. Omdat ik niet weet waar te beginnen, laat staan waar te eindigen. En ik geen zin meer heb in het zoveelste gesprek daar gesprekken zelf geen zin meer schijnen te hebben.

Uiteraard is de stilte opnieuw slechts van korte duur. Weet u, herbegint de man, zelf houd ik me hoe dan ook wat weg van de mensen. Niet dat ik mijzelf volledig verschans, begrijp me niet verkeerd, geenszins, ik ben geen kluizenaar, verre van, maar... Ik zei u al dat ik erg veel en erg graag lees, om terug op uw beroep te komen. Sinds mijn vrouw dood is, ziet u, zij is nu een kleine drie jaar geleden heengegaan, heb ik daar zeeën van tijd voor. Zeeën die ik, als ik dat zo zeggen mag, met de wind in de

zeilen bevaar. Om de verloren tijd in te halen, want ik was vroeger, dat wil zeggen; voor wij, mijn vrouw en ik, elkaar leerden kennen, een erg bedreven lezer. Zij niet zo erg, Greta. Ze las misschien drie, hooguit vier boeken per jaar. Dat aantal, moet u weten, verslond ik voor ik haar leerde kennen op een luttele week! Soms zelfs meerdere boeken per dag. Vooral historische romans las ik, dikke boeken met veel vlees aan het bot.

Hij lacht en streelt zijn buik. Alles wat een beetje volume kende, eigenlijk, verslond ik, ongeacht de inhoud.

Eigenlijk verdraag ik alles behalve *science fiction*, want daar kan ik echt helemaal niets mee. Met fantasten hebben de Duitsers altijd weinig kunnen aanvangen, het zit ons gewoon niet in het bloed. We zijn daarvoor te aards, denk ik.

Alleszins las ik veel, toen. Maar u weet hoe dat gaat; men moet opofferingen maken, bij een huwelijk en een gezin komen nu eenmaal, naast de voordelen, verschillende sociale en persoonlijke verplichtingen kijken.

Ik ben op erg jonge leeftijd getrouwd, misschien wel te jonge leeftijd. Dat zie ik nu in. Vierentwintig was ik, moet u weten. Mijn vrouw was twee jaar ouder... Let op, het was een mooi huwelijk, een mooie tijd, begrijpt u me niet verkeerd, een werkelijk mooie tijd. Maar zoals ik al zei; je moest er iets voor over hebben, zoals dat met mooie dingen nu eenmaal gaat. We hebben in dit leven niet alles in de hand, zoals we dat graag zouden willen. Maar ik klaag niet. Ik hield zielsveel van haar. Nu ja, zoals ik al zei, de opgelopen schade ben ik nu volop aan het inhalen. Op een gegeven moment ben ik dan van literatuur, ik wil zeggen; romans, naar hoofdzakelijk poëzie overgestapt, de Europese klassiekers. Dat moet twee jaar, nee, laat me denken... zo'n anderhalf jaar geleden zijn. Gewoon om eens iets anders te doen. Ik ben daar nogal gemakkelijk in, ziet u. Het omschakelen van gewoontes, bedoel ik. Nooit enige moeite mee gehad, met verandering. Zij wel, mijn vrouw. Ja, zij wel. Ik heb dat altijd grappig gevonden. Ik denk eigenlijk altijd; zolang de zuurstof die men inademt nog dezelfde is kan men verder in

principe elke verandering aan. Zolang de basis maar hetzelfde blijft. Basiswaarden zijn belangrijk.

Ik knik. Als zijn denker.

Daarom dit meisje hier, ook, zegt hij.

Hij kijkt met dezelfde melancholische blik van voorheen naar het nog steeds in slaap verzonken kind en laat zijn arm als een gigantische vleugel over haar landschap heen gaan.

Mijn jongste dochter en mijn oogappel. Zij zal een licht in de duisternis zijn. Vechten. Zoals ik vannacht – u ziet het misschien niet, maar toch – voor haar vecht.

Hij haalt diep adem. Zijn hoofd glimt als warme was terwijl hij om welke onzinnige reden dan ook Goethe begint te declameren:

*Und wie von alters her im stillen / Ein Liebewerk
nach eignen Willen / Der Philosoph, der Dichter
schuf, / So wirst du schönste Gunst erzielen: / Denn
edlen Seelen vorzuführen / Ist wünschenswertester
Beruf.*

Wonderbaarlijke woorden, niet? Wonderbaarlijk! En vooral *waar*! Vergeeft u me alsjeblieft, als ik te veel

praat. Ik kan moeilijk inschatten wanneer te stoppen als ik eenmaal van wal steek. En u bent ook zo'n goede luisteraar. Ook dat is zeldzaam.

Een regen van blauw en geel spettert boven de stadslichtjes in de verte.

De man maakt me opnieuw duidelijk dat ik stil ben. Een goed luisteraar, maar wel erg stil. Opnieuw, een zeldzaam iets.

Ik bespeur een vleugje rancune bij dat laatste; de manier waarop hij het zegt.

Zijn hoofd lijkt op een van die maskers die je in het Japanse theater tegenkomt. Dat komt er waarschijnlijk van als je zelf te lang maskers hebt opgezet. Je begint ze overal te zien, in het maar al te menselijke spiegelpaleis. Monsterlijke maskers.

Hij kijkt op zijn horloge. Bijna is het zover, middernacht, oudjaar.

Het kind slaapt nog steeds.

Ik walg van hem, zijn denken, zijn aanwezigheid, zoals ik van mijn eigen denken, mijn eigen aanwezigheid walg.

Sinds het opbergen van mijn vaders lichaam anderhalf jaar geleden dwaal ik doelloos door een schijnbaar aan de pezen uit elkaar vallend Europa. Denkend. Pratend, zwijgend, etend en slapend met diegenen die mijn kronkelpad toevallig kruisten. Slimme mensen, domme mensen, mooie mensen, lelijke mensen. Vriendelijke en boosaardige mensen. Mensen met en mensen zonder verhalen. Mensen waarmee ik taal noch levenservaringen deel. Mensen die het te goed hebben en mensen die langzaam wegwijnen, die me hoop geven en die me voor de toekomst doen huiveren. Mensen aan wie ik mijn hart en mijn verstand verpand heb en mensen die me beiden hebben doen terugvinden.

Ondertussen zet ik bijegeharkte woorden op papier, schraap ik vragen bij elkaar, hopen op antwoorden die, zoals ik goed genoeg weet, niet zullen komen. Ik ben te laat met mijn vragen, of met de meeste van mijn vragen. De man die de antwoorden had (*misschien* de antwoorden had) (of *sommige* van de antwoorden had) (of *misschien sommige* van de antwoorden had) bestaat niet meer.